

Mesures econòmiques per contrarestar l'impacte de la COVID-19 a Espanya

L'epidèmia de la COVID-19 afecta de ple Espanya: segons xifres oficials, a 31 de març, més de 90.000 persones s'han infectat i, per desgràcia, més de 8.000 han mort. Davant la gravetat de la situació, el Govern va declarar l'estat d'alarma el 14 de març i va decretar, entre altres mesures, la limitació de moviments de la població i el tancament d'escoles, de comerços i d'altres establiments, llevat dels de primera necessitat. Amb posterioritat, va paraitzar tota l'activitat econòmica no essencial entre el 30 de març i l'11 d'abril.

Com s'explica detalladament a la conjuntura [«Crisi COVID-19: un xoc sense precedents»](#), en aquest mateix *Informe Mensual*, cal esperar una caiguda del ritme d'activitat significativa i concentrada en el temps, en particular mentre durin les mesures de confinament, i un rebot quan s'aixequin. Els indicadors d'activitat disponibles són molt limitats, però dades d'alta freqüència, com la demanda elèctrica diària, ens mostren que l'impacte, a curt termini, pot ser molt elevat (vegeu el primer gràfic). En termes del PIB, la contracció per a l'any 2020 es podria situar al voltant del -3,6% si les mesures de confinament i de restricció de l'activitat es relaxen ràpidament en les properes setmanes. No obstant això, la incertesa que envolta aquesta xifra és molt elevada i depèn, en gran part, del temps que caldrà mantenir actives les mesures de contenció del virus. Si és necessari prolongar-les més en el temps, la correcció seria major i la recuperació, més gradual.

La resposta de les polítiques públiques per mitigar l'impacte de la COVID-19 a Espanya

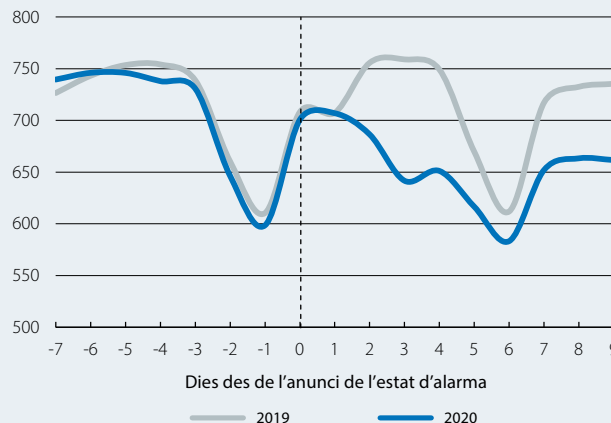
Davant aquesta crisi de salut pública, l'àmbit prioritari d'actuació passa per reforçar el sistema sanitari, amb la finalitat d'augmentar-ne la capacitat per tractar els malalts i de trobar solucions científiques per afrontar la pandèmia, dos àmbits indispensables perquè puguem reprendre com més aviat millor la vida on la vam deixar abans de l'arribada de la COVID-19.

Però, davant un xoc d'aquesta naturalesa, temporal i de causa externa, també és important reduir al màxim el contagi a l'economia per assegurar que l'aturada de l'activitat i de l'ocupació també sigui temporal. Per aquest motiu, és necessària una resposta contundent i coordinada de les polítiques econòmiques, tant a nivell nacional com a nivell europeu i mundial.¹ L'objectiu és permetre que l'activitat i l'ocupació es reprenguin després del xoc de manera ràpi-

1. Per a més detalls sobre les mesures implementades a la resta del món i sobre la resposta de la política monetària i financera, vegeu els Focus i la conjuntura d'economia mundial en aquest mateix *Informe Mensual*.

2. Vegeu Baldwin, R. (2020), «Keeping lights on: economic medicine for a medical shock», VoxEU, <https://voxeu.org/article/how-should-we-think-about-containing-covid-19-economic-crisis>.

Demanda elèctrica (GWh)

Font: CaixaBank Research, a partir de dades de la Xarxa Elèctrica d'Espanya.

da i facilitar que no s'interrompi el flux circular d'ingressos de l'economia i que els diners continuïn circulant entre els diferents agents econòmics.²

Amb aquest objectiu, el Govern espanyol ha presentat una bateria de mesures per reduir l'impacte de la crisi sobre les famílies, els treballadors i les empreses.³ Les ajudes directes aprovades fins ara ascendeixen a 21.000 milions d'euros (l'1,7% del PIB). A més a més, s'han adoptat altres mesures, com una línia d'aval fins a 100.000 milions i una moratòria per a deutors hipotecaris. Per protegir les famílies que es troben en una situació especialment vulnerable a conseqüència d'aquesta crisi, el Govern ha establert la garantia de subministraments bàsics (electricitat, aigua, gas i telecomunicacions).

Per protegir els treballadors, s'ha facilitat l'adaptació de la jornada laboral i el teletreball sempre que sigui possible. Igualment clau ha estat la flexibilització dels ERTOS perquè els treballadors i els autònoms afectats per la crisi puguin mantenir un flux d'ingressos i tornar ràpidament a la feina quan se superi el període de confinament. Amb aquesta finalitat, es considera que el coronavirus és una causa de força major i s'amplia la cobertura d'atur per ERTOS a tots els treballadors afectats.

Finalment, per protegir les empreses, el Govern ha establert, entre altres mesures, un ajornament del pagament d'impostos per a les pimes, la bonificació de les quotes a la Seguretat Social dels treballadors afectats pels ERTOS i una línia d'aval per a empreses i autònoms fins a 100.000 milions d'euros amb la finalitat de salvaguardar-ne la liquiditat. En el primer tram de la línia d'aval (20.000 milions

3. Per a més detalls sobre les mesures, vegeu la Nota Breu [«Polítiques econòmiques contra el coronavirus»](#) del 18 de març del 2020.

d'euros), l'Estat garantirà el 80% del préstec per a les pimes i per als autònoms, mentre que, per a la resta de les empreses, la garantia pública ascendirà al 70% per als préstecs nous i al 60% per a les renovacions.

Un paquet de mesures per afavorir que els efectes negatius sobre l'ocupació i sobre l'activitat siguin transitoris

El conjunt de mesures aprovades pel Govern espanyol configura una resposta contundent a l'impacte econòmic de la COVID-19 i estableix les bases perquè els efectes negatius sobre l'ocupació i l'activitat siguin transitoris i perquè la recuperació repunti quan es controli l'epidèmia. El suport a tots els sectors afectats de la societat és necessari per evitar que un xoc de caràcter transitori acabi deixant unes cicatrius persistents. L'objectiu últim és salvaguardar, en la mesura que sigui possible, el benestar econòmic de la població i la capacitat productiva.

Cal destacar l'aposta del Govern per afavorir els EERTO i per evitar al màxim els acomiadaments (de fet, el Govern va decretar com a acomiadament no procedent tot el que fos degut al coronavirus, amb el consegüent augment dels costos). El caràcter generalitzat de la promoció de mesures d'ajust intern de les plantilles és una novetat al mercat laboral espanyol, que, en altres moments de crisi, s'ha inclinat per mesures de flexibilitat externa (per exemple, acomiadaments). Aquesta aposta per la flexiseguretat és una prova descomunal per al mercat laboral espanyol, de la qual segur que podrem aprendre lliçons per a crisis futures. En l'actualitat, els treballadors afectats per un EERTO reben una prestació per atur que correspon al 70% de la base de cotització durant els sis primers mesos, amb un topall mínim (502 euros) i un topall màxim (1.402 euros). Així, el treballador rep ingressos mentre dura l'EERTO, tot i que siguin una mica inferiors al seu salari,⁴ i, sobretot, manté la relació laboral amb l'ocupador per reprendre l'activitat com més aviat millor (per a més detalls, vegeu el requadre sobre l'abecé dels EERTO).

Aquestes mesures són paral·leles a les ajudes específiques per a les empreses i per als autònoms (ajornament d'impostos, bonificacions en les quotes de la Seguretat Social i avals públics), que els proveeixen de liquiditat per evitar la fallida durant l'estat d'alarma i que haurien de permetre que puguin reprendre ràpidament l'activitat quan acabi la crisi. Cal destacar que una contrapartida de les ajudes a les empreses que realitzen un EERTO és el manteniment d'aquests llocs de treball, com a mínim, durant els sis mesos posteriors, la qual cosa dona una certa estabilitat laboral als treballadors afectats.

4. El 2019, una prestació per atur contributiva mitjana corresponia al voltant del 50% del salari brut mitjà.

L'abecé dels expedients de regulació temporal d'ocupació (ERTO)

A. Què és?

Un EERTO és una suspensió temporal del contracte de treball o una reducció de la seva jornada per causes econòmiques, tècniques, organitzatives o de producció o derivades de força major (com, en aquest cas, per la COVID-19).

B. Quan utilitzar-ho?

L'EERTO està pensat per ajustar la plantilla en situacions transitòries de dificultat de l'empresa i no contempla indemnitzacions d'acomiadament (al contrari que els expedients de regulació d'ocupació [ERO]).

C. Quins beneficis té?

Per al treballador:

- Rep una prestació per atur mentre no treballa.
- Manté el seu lloc de treball durant una crisi (evita la pèrdua de la feina).

Per a l'empresa:

- Ajusta la plantilla en moments de dificultat (sense costos d'acomiadament).
- Manté el capital humà quan arriba la recuperació.

Font: CaixaBank Research.

L'impacte sobre els comptes públics serà significatiu, però manejable, perquè enguany les necessàries mesures d'estímul fiscal pressionaran a l'alça el dèficit i el deute públics, que podrien assolir el 2020 cotes superiors al 5% i al 105% del PIB, respectivament, però que s'haurien de normalitzar tan aviat com es reprengui l'activitat.

Tota aquesta acció de polítiques públiques va dirigida a mitigar els problemes que provoquen les mesures de confinament. No obstant això, l'elevada incertesa que envolta l'evolució de l'epidèmia i l'impacte de les mesures preses farà necessari modular aquestes respostes. La tasca de les polítiques públiques no acaba aquí: la següent etapa consistirà a continuar adaptant (i adoptant) mesures perquè tothom torni sa i estalvi i com més aviat millor a la feina.⁵

Josep Mestres Domènech

5. Vegeu Ichino, A. et al. (2020), «Transition steps to stop COVID-19 without killing the world economy», <https://voxeu.org/article/transition-steps-stop-covid-19-without-killing-world-economy>.